

ՆԵՐԿԱՅԱՑՉՈՒԹՅՈՒՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՌԼԱՄԵՆՏՈՒՄ

Posted on February 10, 2011 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Արթուր Արմին, Լոս Անջելես, 10 փետրվար, 2011թ.

ՀՀ Սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանի կողմից հայտարարությունը՝ ստեղծել Սփյուռքի ներկայացչական պալատ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովում, շատերին է գցել ցայտնոտի եւ անորոշության գիրկը:

Նախ հիշեցնեմ, որ այս գաղափարի հեղինակային իրավունքը պատկանում է ՀՅԴ բյուրոյի ներկայացուցիչ Հրանդ Մարգարեանին (*Հրանդ Մարգարեան, Թորոնթոյի ելույթ, Asbarez, 12.08.10.*): Սակայն, այս հարցի հետ կապված ժամանակագրությունն անհրաժեշտ է ճշտել:

Արթուր Արմին, Լոս Անջելես, 10 փետրվար, 2011թ.

ՀՀ Սփյուռքի նախարար Հրանուշ Հակոբյանի կողմից հայտարարությունը՝ ստեղծել Սփյուռքի ներկայացչական պալատ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովում, շատերին է գցել ցայտնոտի եւ անորոշության գիրկը:

Նախ հիշեցնեմ, որ այս գաղափարի հեղինակային իրավունքը պատկանում է ՀՅԴ բյուրոյի ներկայացուցիչ Հրանդ Մարգարեանին (*Հրանդ Մարգարեան, Թորոնթոյի ելույթ, Asbarez, 12.08.10.*): Սակայն, այս հարցի հետ կապված ժամանակագրությունն անհրաժեշտ է ճշտել:

2010 թվականի Նոյեմբերին, Հ: Սասունեանի գլխավորությամբ, նախաձեռնողական մի խումբ USC համալսարանում կազմակերպեց “Հայկական սփյուռք. ընտրովի ղեկավարություն եւ համաշխարհային կառույց” թեմայով սիմպոզիում: Սփյուռքը, որպես առանձնակի կառույց դարձնելու նախաձեռնության դեմ քննադատությամբ հողվածներով հանդես եկան տողերիս հեղինակը (*Արթուր Արմին, “Ազգային ջոջերը եւ Սփյուռքի ընտրովի ղեկավարությունը”, 168 Ժամ Օրաթերթ, 11.27.10*), Ռազմիկ Շիրինյանը (*Razmig B. Shirinian, “Looking Beyond the Diaspora Structure,” Asbarez, 12.10.10*), ՀՌԱԿ ատենապետ Հարություն Առաքելյանը (*Հարություն Առաքելյան, “Հայկական սփյուռքի ընտրովի ղեկավարության եւ համաշխարհային կառույց ստեղծելու գաղափարի շուրջ”, Լույսաշխարհ, 12.11.10*), եւ իհարկե, քննադատությամբ հատկանշական էր Հրանդ Մարգարեանի Թորոնթոյի ելույթը (*Asbarez, 12.08.10.*), որը մատնանշելով այդ նախաձեռնության վտանգավորությունը՝ որպես հայության մասնատում, առաջարկեց “Սփյուռքի ներկայացչու-թյուն Հայաստանի պառլամենտում” գաղափարը: Շատերը, ինչպես նաեւ ես, հասկանում ենք, որ Հայաստանի իշխանությունները “Հայ-թուրքական հարաբերություններ” տխրահռչակ քաղաքականությունից հետո, այս գաղափարը կարող են օգտագործել յուրովի՝ որպես Սփյուռքի “սիրտը շահելու” կամ “սփյուռքին քաղաքական գործիք” դարձնելու նպատակայնություն: Սակայն, սփյուռքից բազմաթիվ քաղաքական եւ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ հարցադրումներ են անում, չհասկանալով՝ այս կամ այն

համազգային խնդրի **“անհրաժեշտություն է և հնարավոր իրագործում”** պատճառ-
հետեւանքային կապը:

Ոմանց համար փորձենք հստակեցնել խնդրի կարեւորությունը և գաղափարի
հնարավոր իրագործման ուրվագծերը պարզ հարցադրումներով:

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հարցադրում 1-ին՝

Արդյո՞ք Հայաստանից դուրս, աշխարհով մեկ սփռված հայության համար Հայաստանը
ընկալվում է համայն հայության հայրենիք:

Հարցադրում 2-րդ՝

Եթե վերելի հարցի պատասխանն “այո” է, ապա արդյո՞ք դրանից չի բխում, որ
Հայաստանի Հանրապետությունը պետք է լինի՝ համահայկական, համազգային
պետություն, և սփյուռքյան խնդիրներն ու կարիքները պետք է դառնան ՀՀ պետության
հետաքրքրության շրջանակներում:

Հարցադրում 3-րդ՝

Եթե Սփյուռքն իր առջեւ ունի՝ հայապահպանման պայքար,- հայոց լեզվի, հայոց
պատմության, ազգային ինքնության գիտակցության ամրապնդում, հայոց եղեռնի
միջազգային ճանաչողություն և այլն խնդիրներ, ապա արդյո՞ք այս խնդիրները
Հայաստանի Հանրապետությունում ապրող բնակչության շահերից են բխում, և
ընդհանրական համազգային շահեր են:

Հարցադրում 4-րդ՝

Արդյո՞ք պետությունը՝ որպես կառույց, առավել կազմակերպված լծակ չէ, որը կարելի է
օգտագործել Սփյուռքը կազմակերպելու, և ևրա առջեւ ծառայած խնդիրները լուծելու
համար: Եվ եթե այս հարցադրման պատասխանն “այո” է, ապա ո՞ր տարբերակն է
առավել ճիշտ՝ դրսում ունենալ համասփյուռքյան առանձնակի կառույց, թե՞ մայր
հայրենիքում և ևրա շուրջ կենտրոնացնել սփյուռքյան ուժերը:

Կարծում եմ, որ վերելում բերված հարցերն ինքնին կանխանշում են բնական և
տրամաբանական դրական պատասխան, և գոնե տեսականորեն, թե՛ սփյուռքահայր,
թե՛ հայաստաբնակը կունենան նույն պատասխանը: Այո՛, Հայաստանը համայն
հայության հայրենիքն է, այո՛, Հայաստան պետությունը պետք է դառնա
համահայկական շահերի արտահայտողը, այո՛ սփյուռքի առջեւ ծառայած հիմ-նական
գերխնդիրները ոչ թե Հայաստանյան, այլ՝ համազգային նշանակության խնդիրներ են,

այո՛ մայր հայրենիքում եւ նրա շուրջ է պետք կենտրոնացնել սփյուռքյան ուժերը, եւ անհեթեթություն է՝ Հայաստանը շրջանցող համաս-փյուռքյան առանձնակի կառույց ստեղծելու գաղափարը:

ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄ

Հարցադրում 1-ին՝

Եթե Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Ժողովի սփյուռքյան ներկայացուցիչների պալատում պետք է ընդունվեն որոշումներ եւ օրենքներ նաեւ սփյուռքի համար, ապա արդյո՞ք անհրաժեշտ է, որ պառլամենտի կազմում ընդգրկվեն հիմնականում այնպիսի ներկայացուցիչներ, որոնց ընդունած որոշումները ոչ թե մնան օդում, այլ իրագործվեն սփյուռքում: Որեմն, ովքե՞ր կարող են լինել այդ պալատի ներկայացուցիչները:

Պատասխան՝

Պարզ է, որ Հայաստանի Ազգային Ժողովի սփյուռքյան ներկայացուցիչների պալատում պետք է ընդգրկվեն այս կամ այն երկրում գոյություն ունեցող ռեզիդենտ հասարակական բոլոր լուրջ կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, որպեսզի ընդունած որոշումներն իրագործվեն սփյուռքում հե՛նց այդ կազմակերպությունների միջոցով: Եվ ՀՀ Ազգային Ժողովում նման ներկայացուցչական պալատ հնարավոր է ստեղծել համամասնական “ընտրության” տարբերակով: Ավելին, այսօր, բավականաչափ կազմակերպված սփյուռքը, ի վերջո՝ իրավականորեն, այս կամ այն օտար երկրում գրանցված է որպես հասարակական կազմակերպությունների հավաքականություն:

Հարցադրում 2-րդ՝

Արդյո՞ք սփյուռքահայ պառլամենտականը լիարժեք հասկանում է Հայաստանի բնակչության կենցաղային կամ օրենսդրական կարիքների հետ կապված խնդիրները, եւ իրավունք ունի՞ որոշում կայացնել Հայաստանում ապրողի համար: Եվ նաեւ հակառակը՝ արդյո՞ք Հայաստանում ապրողը հասկանում է սփյուռքը եւ սփյուռքահայի փոխարեն իրավունք ունի նրա համար որոշումներ կայացնել:

Պատասխան՝

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Ժողովի երկու պալատների օրենսդրական որոշումներ կայացնելու իրավունքները պետք է հստակ բաժանվի եւ սահմանվի: Ի վերջո, ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ սփյուռքում կան տեղայնական խնդիրներ եւ կան համազգային խնդիրներ: Համազգային խնդիրները կարող են արժարծել երկու պալատները միասին, իսկ միայն Հայաստանի բնակչությանը կամ սփյուռքին վերաբերող կազմակերպչական, մարտավարական եւ ռազմավարական հարցերը կարող են դիտարկվել առանձնաբար, երկու տարբեր պալատներում: Եվ վերջում ամենակարեւոր հարցը՝ ինչո՞ւ է անհրաժեշտ ստեղծել Սփյուռքի

Ներկայացրելով Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Ժողովում
ընդհանրապես:

Պատասխան՝

Անհրաժեշտ է բոլոր ուժերը կենտրոնացնել եւ առավել արդյունավետ դարձնել
համահայկական ներուժը՝ հայության առջեւ ծառայած գերխնդիրների լուծման համար:

Անհրաժեշտ է հասկանալ եւ տարբերակել՝ հայրենի պետությունը Հայաստանի
իշխանություններից: Հայրենի պետության մեջ ունենալ սփյուռքյան ներկայա-
ցուցչական պալատ, որը համազգային նշանակության կառույց կարող է լինել, չի
նշանակում սատար կանգնել անցողիկ այս կամ այն իշխանավորին կամ իշխանական
ելիտային, այլ հակառակը: Օրինակ՝ եթե մենք նախորոք ունենայինք Հայաստանի
Ազգային Ժողովում սփյուռքի ներկայացչական պալատ, ապա այն կարող էր լինել “Հայ-
թուրքական պրոտոկոլներ” քաղաքականության դեմ լուրջ ընդիմադիր լծակ:

Եվ վերջում ցանկանում եմ ընդգծել, որ այս հոդվածը ուրվագծային պարզաբանումներ
են միայն: *“Սփյուռքի ներկայացչական պալատ՝ Հայաստանի Հանրապետության
Ազգային Ժողովում”* գաղափարն անհրաժեշտ է դարձնել բազմաշերտ ծրագիր, որտեղ
նույնիսկ մանրունքները պետք է լինեն ուսումնասիրված եւ հաշվառված:

